

- ✓ آخرین و مهمترین اخبار و بخشنامه های دانشگاه پیام نور
- ✓ آخرین و مهمترین اخبار آموزش عالی و دانشگاه آزاد اسلامی
- ✓ آخرین آگهی های استخدامی روز کشور
- ✓ بزرگترین و بروزترین بانک سوالات دانشگاه پیام نور به همراه پاسخنامه به صورت رایگان
- ✓ دانلود رایگان جزوات و کتب دانشگاهی

WWW.PNUNA.COM

آیا جزوه را از سایت ما دانلود کرده اید؟

کتابخانه الکترونیکی **PNUNA**

پیام نوری ها بشتابید

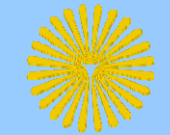
مزایای عضویت در کتابخانه **PNUNA**:

دانلود رایگان و نامحدود خلاصه درس و جزوه

دانلود رایگان و نامحدود حل المسائل و راهنما

دانلود کتابچه نمونه سوالات دروس مختلف پیام نور با جواب

WWW.PNUNA.COM

دانشگاه پیام نور

بنام یگانه هستی بخش
سلام و صلوات بر محمد و آل محمد

مقدمات برنامه ریزی آموزشی و درسی

رشته علوم تربیتی

۲ واحد درسی

نام منبع و مؤلف :

مقدمه ای بر برنامه ریزی آموزشی و درسی ، دکتر علی تقی پور ظهیر

موسسه انتشارات آگامه ۱۳۷۹

مظفر شریف زاده کارشناس ارشد مدیریت آموزشی

- فصل اول : مفاهیم و نظریات
- فصل دوم : مبانی برنامه ریزی درسی
- فصل سوم : مبانی جامعه شناختی
- فصل چهارم: مبانی فلسفی
- فصل پنجم : اطلاعات درباره معرفت و دانش بشری
- فصل ششم : طرح ریزی برنامه درسی
- فصل هفتم : انواع طرح های برنامه درسی
- فصل هشتم : ارزشیابی برنامه های درسی

در این کتاب ، که محتوای آن برای دو واحد درسی
تنظیم

شده ، گرایش بیشتر به سوی برنامه ریزی درسی بوده
است، گرچه برنامه ریزی آموزشی و پرورشی هم به
فراخور

نیاز دانشجویان رشته علوم تربیتی مورد توجه بوده است .

دانشگاه پیام نور

جایگاه درس :

درس مقدمات برنامه ریزی آموزشی و درسی از
دروس اصلی دوره کارشناسی رشته علوم تربیتی
می باشد .

معرفی و مسائل برنامه ریزی آموزشی و درسی

تعریف برنامه درسی :

الگوی سازمان یافته طرح های آموزشی و پرورشی
مدارس اصطلاحاً برنامه درسی نامیده می شود.

برنامه درسی با اتخاذ عاقلانه ترین تصمیم درباره انتخاب چند چیز محدود از میان موضوع های با ارزش متعدد برای آموختن مواجه می شود.

مدارس باید دارای برنامه درسی باشند زیرا بدون دروس آموزشی موسسه تربیتی معنا و مفهومی نخواهد داشت .

به طور مسلم بایستی ملاک م معیاری باشد تا بتوان براساس آن داوری کرد که کدام موضوع با اهمیت تر از دیگری است و کدام باید نادیده گرفته شود.

این معیارها ریشه در ارزشها دارند و این ارزشها تعیین کننده آرمانها هدفها و مقاصد تربیتی هستند.

- چه کسی تعیین کند که چه چیزی باید آموخته شود ؟
- برای تعیین آموختنی ها چه منابعی باید استفاده شوند؟
- آیا برای همه یادگیرندگان باید یک برنامه جامع تدوین شود ؟
- تعادل و توازن میان یادگرفتنی ها چگونه باید برقرار شود؟
- کدام موضوع های درسی باید مورد توجه قرار گیرند؟
- چگونگی تدریس ، تامین هزینه آموختنی ها و ارزشیابی موضوعات درسی ؟

مفهوم برنامه ریزی :

- طراحی و نقشه کشیدن برای نیل به هدفها را برنامه ریزی گویند .
- برنامه ریزی فراگردی است مداوم ، حساب شده و منطقی ، جهت دار و دورنگر ، به منظور هدایت و ارشاد فعالیتهاى جمعى ، برای رسیدن به هدفهای مطلوب .

از نظر "یان تین برگن" مولف کتاب برنامه ریزی مرکزی :

- پیش بینی و آینده نگری است .
- مشخص کردن هدفها و یا دادن محتوا به هدف هاست .
- هر برنامه ریزی مستلزم هماهنگی میان ابزارها ،عوامل و وسایل مختلف اجرای سیاست است .

مدرک یا سندی است شامل مجموعه ای از
ارقام
مربوط به هم که مطلوب ترین توسعه را در
طول
یک دوره معین در آینده پیش بینی می کند.

دانشگاه پیام نور

برنامه ریزی به عنوان یک نظام :

بعضی برنامه ریزان برنامه ریزی درسی را به صورت یک نظام در نظر می گیرند که درونداد فرایند یا گردش کار برونداد و بازخورد عناصر اصلی آنرا تشکیل می دهند.

برنامه ریزی آموزش و پرورش به عنوان یک نظام عقلانی
متضمن تنظیم طرح تصریح شده ای است که دربرگیرنده
ترکیبی از فعالیت
های تحلیل نظام ها، تحقیق عملیات و تکنولوژی است .

دانشگاه پیام نور

شکل ۱- برنامه ریزی آموزش و پرورش

تحلیل نظام ها

تکنولوژی

تحقیق عملیات

- نظریه تصمیم گیری آمار کلاسیک
- تجزیه و تحلیل هزینه اثربخشی
- پیش بینی
- شبیه سازی
- برنامه ریزی خطی

دانشگاه پیام نور

نظریه تصمیم گیری آمار کلاسیک:

ارزشیابی پیشرفت تحصیلی یادگیرندگان ، بر آورد
اثر بخشی برنامه برای دوره بلند مدت ، ارزیابی اجزاء
ترکیبی برنامه برای یک دوره کوتاه مدت .

شامل تخصیص منابع ، برنامه ریزی طرح ها ، ارزشیابی طرح ها ، تجدید نظر در برنامه درسی ، توضیح تخصیص منابع برای تعیین کنندگان خط مشی های تربیتی

شامل ارزشیابی بلند مدت برنامه ، پیش بینی روند جمعیت دانش آموزان ، تحلیل بلند مدت برنامه ، تعریف هدفهای بلند مدت و کوتاه مدت ، پیش بینی تغییر پذیری خط مشی ها ، پیش بینی پرسنل و وسایل

شامل پیش بینی بازخورد برای برنامه ای که بر اساس تغییرات رفتاری طراحی می شود . تسهیل برنامه ریزی از طریق ارائه شقوق مختلف برای تعیین خط مشی ، کارآموزی و پرسنل

دانشگاه پیام نور

برنامه ریزی خطی :

شامل تخصیص منابع ، بهینه کردن هزینه های
بودجه ، برنامه ریزی کامپیوتری

- تشخیص هدفها
- تجزیه تحلیل منابع مالی ، فیزیکی
- پیش بینی اولویت ها
- طرح فیزیکی (پروژه های عملی و قابل اجراء)

■ ورودی (درونداد)

■ تبدیل هدفها

■ خروجی (برونداد)

- تعريف و تصريح مسائل جاري و آتي و رابطه بين آنها
- پيش بيني شرايط آينده بر اساس مسائل قابل تشخيص
- تشخيص متغيرها
- تعيين هدفهاي كلي و عيني در سطوح مختلف
- تعريف و تجزيه تحليل خرده نظام ها

- تشکیل شقوق مختلف
- ارزشیابی جنبه های کمی و کیفی هزینه - اثربخشی هر یک از شقوق
- شبیه سازی شقوق مختلف با محیط مورد نظر
- تعیین توالی اجزاء برای هر یک از شقوق عینی که مبتنی بر ویژگی خرده نظام هستند.

- توصیه شقوق مختلف
- پس خوراند از موارد علاقمندی عمومی و سیاسی برای تعیین ضرورت اصلاح در شقوق پیشنهاد شده
- انتخاب شق قابل اجرا و آشنا شدن با برنامه های اجرایی برای فراهم شدن شرایط مطلوب
- توسعه ظرفیت پیش بینی شده در داخل نظام برای تعیین شرایط تغییر
- برقراری فرایند اصلی به طور مداوم برای ارزشیابی

■ پیش بینی کلیه فعالیت هایی است که دانش آموز تحت رهبری و هدایت معلم در مدرسه برای رسیدن به هدفهای معین باید انجام دهد .

هدفهای کلی ، جزئی،

عینی

■ عناصر برنامه های درسی

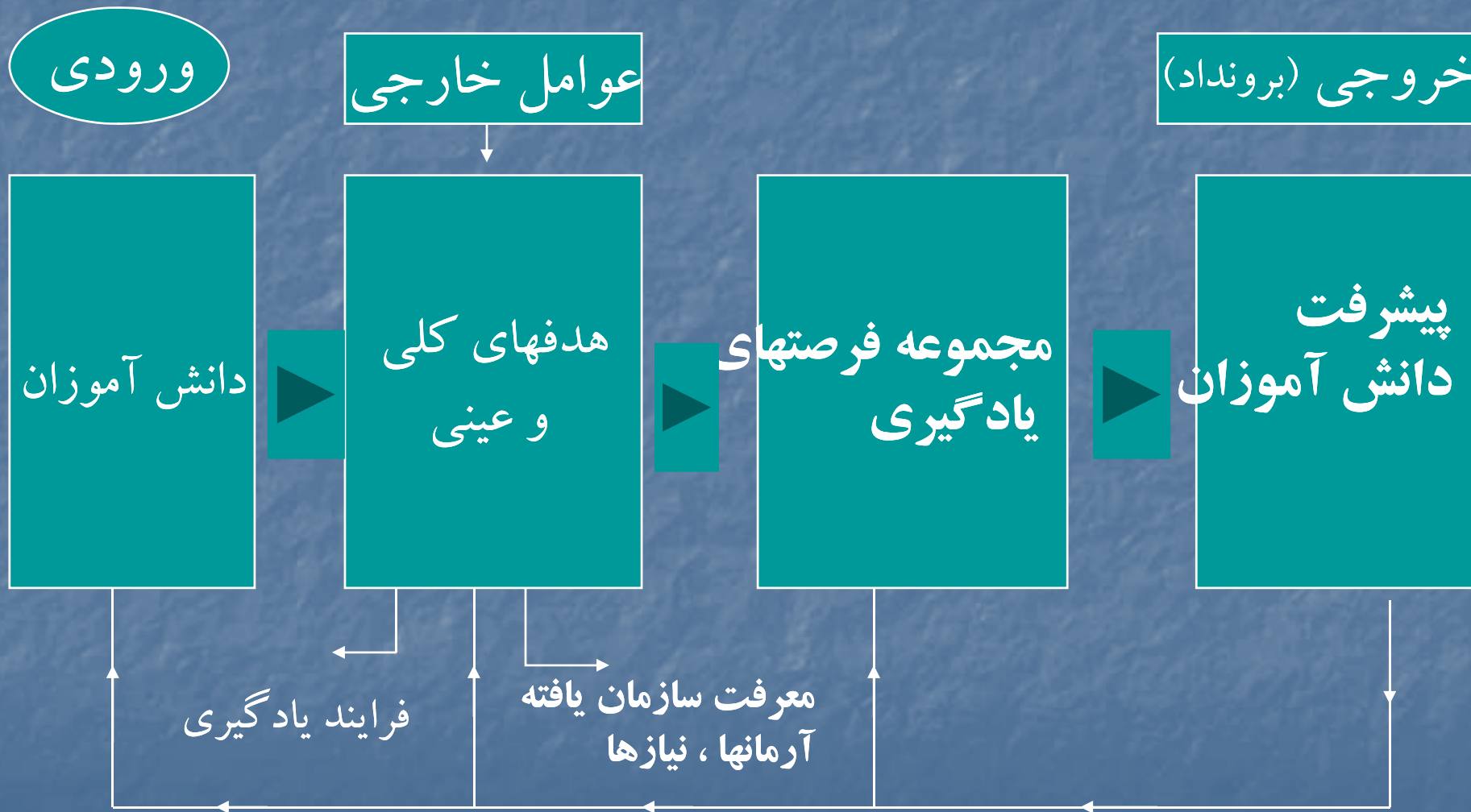
طرح ها

اجرا (آموزش)

ارزشیابی

- تاکید بر مواد و موضوع درسی که باید تدریس شوند .
- تاکید بر برنامه های درسی تابعی
- در نظر گرفتن برنامه ریزی درسی بصورت یک نظام

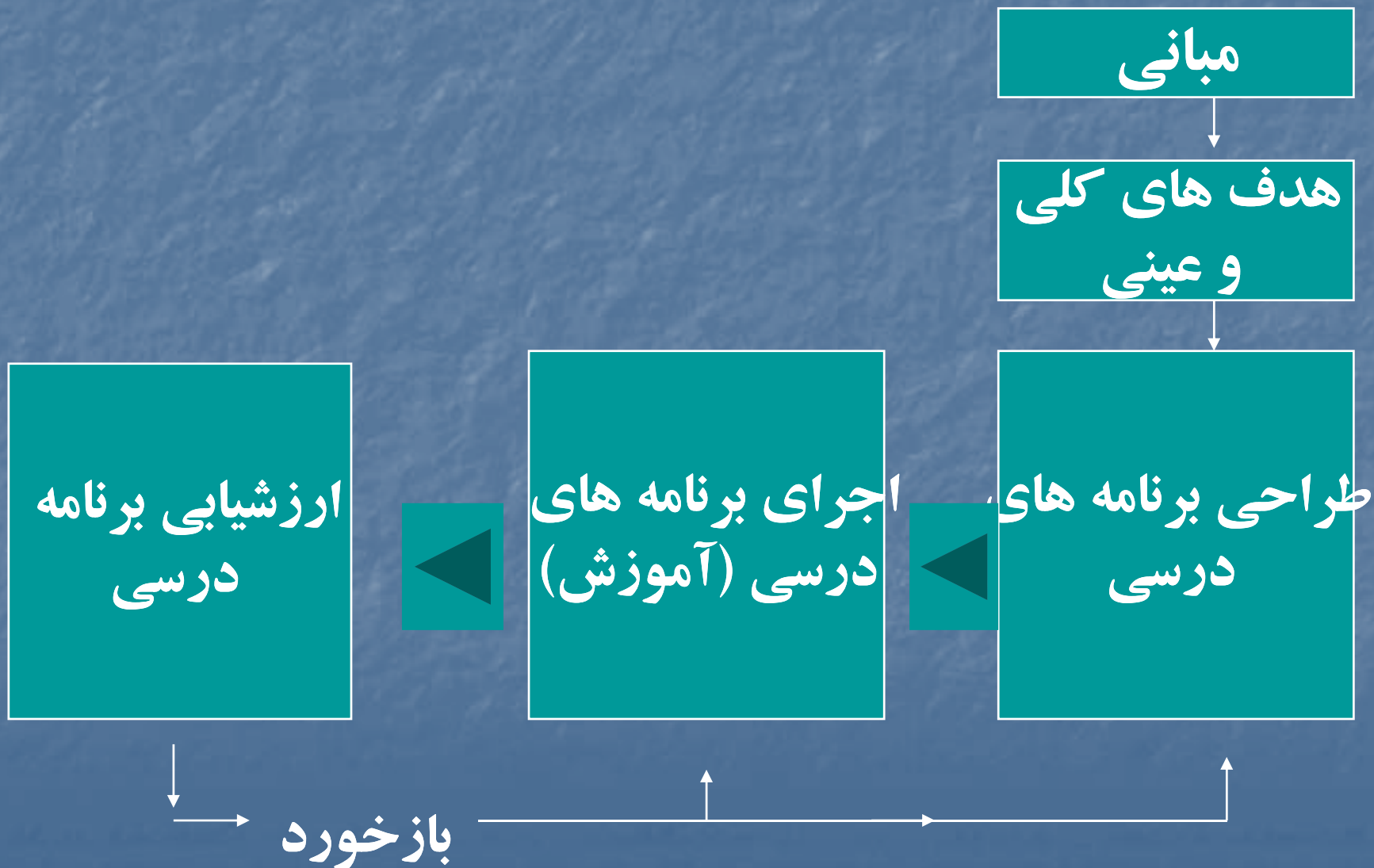

- تعیین و تصریح هدفها
- تهیه طرح ها و تعیین فعالیت ها
- انتخاب روشها از میان شقوق مختلف
- تنظیم برنامه زمانی برای فعالیتها
- به مورد اجرا گذاردن طرح ها
- ارزشیابی از نتایج فعالیت ها

- می تواند جامع و کلی باشد یعنی شامل هدفها، حیطه ها باشد.
- می تواند در سطح ملی باشد. نظیر آموزش و پرورش ابتدائی در سطح کشور
- برنامه ریزی درسی میتواند در سطح محلی و ناحیه ای باشد .
- برنامه ریزی ویژه که می تواند برای هدفهای ویژه یا حیطه های معین باشد .

برنامه ریزی اصولاً نوعی تصمیم‌گیری است تصمیم‌گیری در مورد اولویت‌ها با توجه به نیازها و توقعات، منابع امکانات، و محدودیت‌ها.

متمرکز: تصمیمات در مورد برنامه ریزی در سطوح بالا

اتخاذ می‌شود.

غیرمتمرکز: یادگیرندگان، معلمان، والدین، افراد حرفه‌ای

دخالت داده می‌شوند.

برنامه ریزی

منابع اصلی اطلاعات برنامه ریزی درسی :

- یادگیرندگان
- جامعه
- طبیعت، و ویژگی فرایند یادگیری
- معرفت سازمان یافته و دسترس برای آموزش و پرورش

منابع فرعی اطلاعات :

قوانین و مقررات — منابع و وسایل مورد لزوم برای اجرای برنامه — نتایج تحقیقات و نظرات مشورتی

دانشگاه پیام نور

یادگیرنده منبع اصلی برنامه ریزی :

دو نوع اطلاعات برنامه ریزان درباره یادگیرندگان :

- اطلاعات کمی درباره یادگیرنده
- اطلاعات کیفی درباره یادگیرنده

- شامل پیش بینی تعداد جمعیت سنین مدرسه رو ،
تعداد دانش آموزان ، و توزیع آنان ...
- کسب اطلاعات از طریق داده های سرشماری جمعیت
کشور
- بررسی پرونده ها، مراکز آمار و اطلاعات
از اطلاعات بدست آمده در پیش بینی پرسنل و
وسایل و
تجهیزات لازم ...

حداقل اطلاعات مورد لزوم برای برنامه ریزی :

- خلاصه و تحلیل آمارمدارس در مورد تعداد ثبت نام کنندگان
- تعداد متولدین سالانه منطقه
- تحلیل سنی و پایه تحصیلی، تغییرات سالانه ثبت نام کنندگان
- آمار سرشماری و سایر منابع مقایسه ای

الگوی جانستون :

برای پیش بینی تعداد شاگردان در گروه سنی خاصی بکار می رود و به این صورت است که :

تعداد شاگردان پایه g در سال t مساوی است با
تعداد

شاگردانی که از پایه پایین تر ارتقاء می یابند
بعلاوه

مردودین سال قبل به اضافه انتقالی ها.

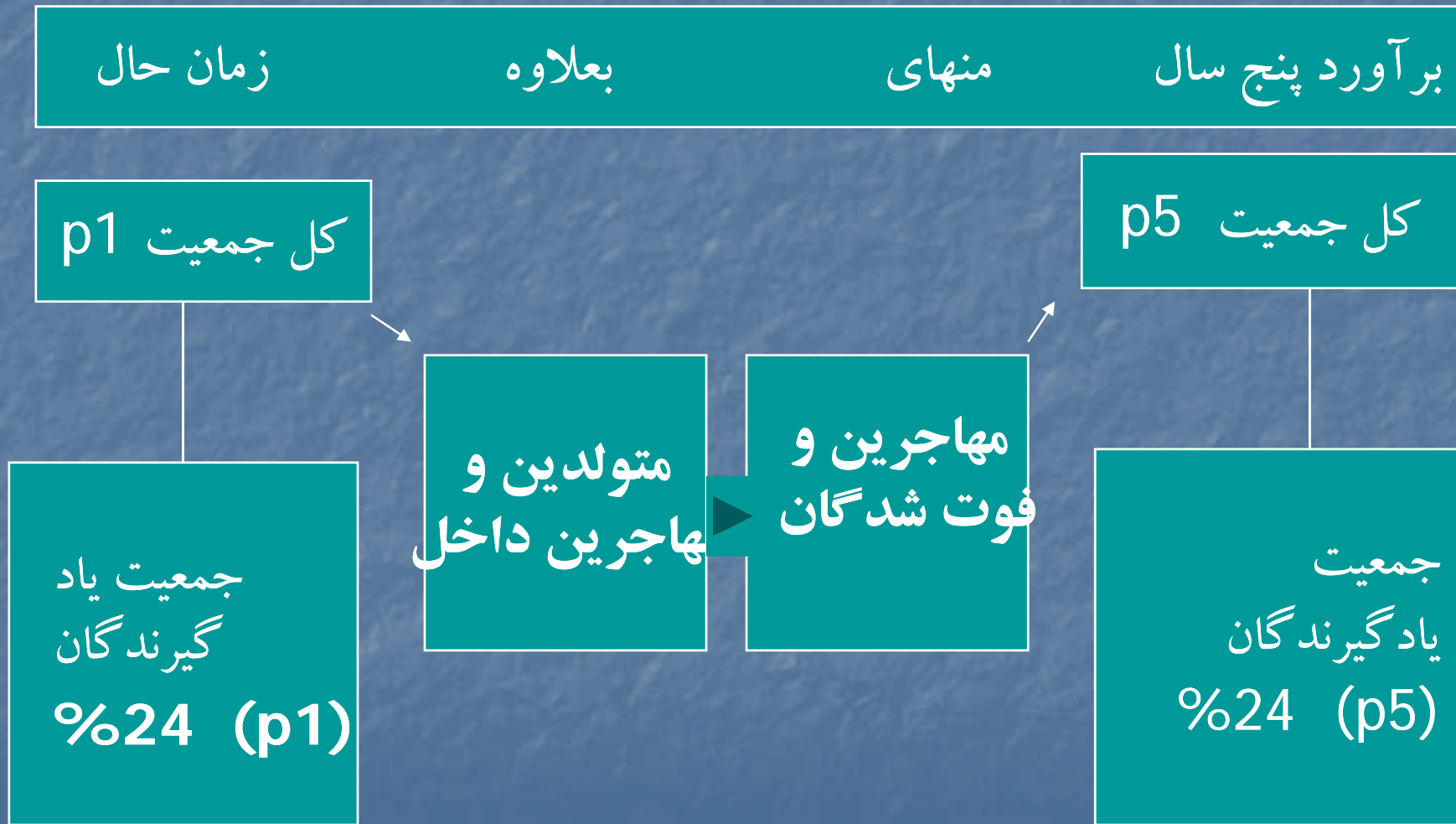
- برای تعیین نرخ روند تعداد کلاس اولی ها به تعداد متولدین بازمانده حداقل ده سال قبل نام نویسی نیاز است.
- نرخ بازماندگی برای هر پایه تحصیلی به استثناء کلاس اول از طریق تقسیم تعداد خالص ثبت نام کنندگان جانشین برای هر پایه تحصیلی در سال مورد نظر بر تعداد ثبت نام کنندگان سال قبل برای همان پایه.
- سرانجام میانگین نرخ بازماندگی برای هر پایه به عنوان ضریب برای پیش بینی روند تعداد شاگردان تعیین می شود.

دانشگاه پیام نور

فرمول پیش بینی نسبت بازماندگی:

$$\text{تعیین نرخ روند جمعیت} = \frac{\text{تعداد ثبت نام کنندگان در کلاس اول}}{\text{تعداد بازماندگان متولدین شش سال قبل تا سن مدرسه رو}}$$

میانگین	۹۱۵	متولدین بازمانده	
SR	۱۳۶۰	۱۳۵۹	سال
./۳۱۳۶	۲۸۷	۳۱۴	کلاس اول
./۸۹۱۷	۲۸۰	۲۷۷	کلاس دوم
۰.۵۴۱/۱	۲۹۲	۲۳۶	کلاس سوم

■ تعریف شاخص هایی برای مقایسه روند یادگیرندگان

استوانه فنردار

■ پیش بینی توسعه روند یادگیرندگان

■ پیش بینی توسعه جمعیت خارج از نظام آموزشی و پرورشی

■ تعیین مشخصاتی که یادگیرندگان باید برای رسیدن به بروندهای آموزشی و پرورشی داشته باشند.

- این الگو را نباید برای تقلیسه شرایط آموزشی و پرورشی در مکانهای مختلف بکار برد.
- آگاهی لازم را درباره خود فرایند نظام آموزشی و پرورشی می دهد.
- هیچ اندیشه ای را برای اصلاح ممکن در نسبت یادگیرندگان به جمعیت و عوامل مربوط به آنها ارائه نمی دهد.

یکی از شیوه های استخراج روند های آموزشی و پرورشی استفاده از فرمول ربح مرکب است که در آن پیش بینی بر اساس جمعیت معلوم فاصله سالهای مورد پیش بینی رشد متوسط سالانه جمعیت انجام می گیرد.

$$P = p_1(1+r)^t$$

جمعیت مورد پیش بینی p

جمعیت در شروع دوره p_1

نرخ متوسط افزایش سالانه جمعیت R

تعداد سالهای بین دو سرشماری t

مشخص کردن این که چه چیزی را به یادگیرندگان در چه سنی باید یاد داد مستلزم داشتن اطلاعات درباره رشد و نمو و ویژگیهای کودکان و نوجوانان و شناخت نیازها و رغبت های آنان در مراحل مختلف رشد و زندگی است .

نیازها به مفهوم نشان دادن اختلاف میان شرایط موجود و معیارها و هنجارها و ارزشهای اجتماع است. پس موضوع و محتوای درسی باید مبتنی بر تقاضای اجتماع باشد.

نیازها: تنش های زیست شناختی - روان شناختی هستند که به شدت تحت تاثیر واقعیت های اجتماعی و ارزشهایی قرار می گیرند که فرد محاط در آن است.

طرح برنامه درسی از نظر هیلدا توبا :

- انتخاب و تنظیم محتوا
- انتخاب فعالیت های آموزشی برای یادگیری این محتوا
- طرح و نقشه هایی برای بهینه سازی شرایط برای یادگیری

تواناییهای ذاتی یادگیرندگان به صورتهای متعددی تحت تاثیر موقعیت اجتماعی، اقتصادی قرار می گیرند. طبقه اجتماعی کودک بر یادگیری وی به صورتهای گوناگون تاثیر می گذارد. محیط خانه، همسایگان و انواع اشخاصی که کودک را احاطه می کنند در یادگیری وی موثر هستند.

- درباره رشد و نمو و ویژگیهای آنان در مراحل رشد
- درباره نیازهای جسمانی و روانی، یعنی نیازهای اساسی
- درباره ویژگیهای اخلاقی، ارزشها و نگرشهای آنان
- درباره فرایند یادگیری، نظریه ها و قوانین
- اطلاعات درباره انگیزه ها ، سائق ، تقویت ها
- چگونگی یادگیری مفاهیم ، تعمیم ها، ارزشها، امکانات

- مطالعه کتب روان شناسی مربوط به رشد و نمو
- مشاهده رفتارهای کودکان و نوجوان
- بررسی نتایج تحقیقات
- بررسی نتایج آزمایشات پزشکی و پرونده های تحصیلی
- بررسی انتشارات مراکز تحقیقات و مطالعات
- مطالعه مقالات صاحب نظران و شرکت در سمینارها

- تعیین هدفهای آموزش و پرورش
- طرح برنامه های متناسب با ویژگیهای رشد مراحل تحصیل
- تهیه برنامه ها برای رشد و توسعه ارزشها، نگرشها، اخلاقیات
- تعیین توالی برنامه های درسی
- پیش بینی وسایل و تجهیزات
- پیش بینی خدمات روان شناسی، مشاوره و راهنمایی
- ارزشیابی برنامه های درسی، طرح ها، پیشرفت تحصیلی

مدارس با خواست گروه های جامعه جهت انجام وظایف ذیل
بوجود آمده است :

- شرکت در جامعه پذیری کودکان
- انتقال فرهنگ
- آماده کردن کودکان برای بزرگسالی
- کمک به حفظ یکپارچگی جامعه
- یاری به رشد شخصی افراد اجتماع

از نظر دورکیم :

عملی که به وسیله نسل های قدیمی تر بر آنان که هنوز آماده
زندگی
اجتماعی نیستند اعمال می شود.

هدف آن بیدار کردن و پروراندن آن دسته از حالات
جسمانی

فکری ، و اخلاقی در کودک است که هم جامعه او
بطور

کلی ، هم محیط خاصی که وی باید در آن زندگی کند از
او

- ابراز سائق زیستی انسان تحت تاثیر محیط اجتماعی است که به آن تعلق دارد.
- خود سازی تحت تاثیر برخورد با دیگران است .
- جامعه پذیری نتیجه فعالیت خود کودک و فرصت های بوجود آورنده اجتماع و آموزش و پرورش است .
- کودک از طریق فشار عادات ، رسوم خانوادگی را می پذیرد.
- فرد با توجه به توقعات گروه های مختلف نقش های متفاوت اجتماعی ایفا می کند.

آماده کردن جوانان برای مواجهه با آینده ناشناخته مستلزم پیش بینی فعالیت های آموزشی و درسی جدیدی است که یادگیرنده را در کشف معانی و راه حل های مسائل آزاد بگذارد.

برنامه ریزان باید یادگیرندگان را در درک ارتباط متقابل موضوع های مختلف و بکار بردن داده های علوم و معارف در تحقیقات خود یاری نمایند.

- ماهیت تغییر
- توسعه جمعیت و تحرک اجتماعی
- دانش ، تکنولوژی ، خودکاری
- وابستگی های متقابل
- نقش دولت
- روابط میان گروهی و بین المللی
- ستیز ایدئولوژیکی و ارزشها
- فرهنگ و تغییرات فرهنگی

■ آگاهیهای اجتماعی و درک عملی تضمن تعمیم های جامعه شناختی نظیر “گروه بندیهای انسانی” از جمله دانستنیهای جدیدی هستند که در برنامه ریزی درسی باید توجه شود.

■ واقعیت های اجتماعی بیانگر ساخت اجتماعی، خانوادگی، نهادهای اقتصادی و سیاسی است که بوسیله انواع تقاضا و مسائل اجتماعی مشخص می شوند.

فلسفه آموزش و پرورش متضمن اصول راهنمایی است که تعیین کننده مفاهیم ارزش های شخصی و مناسبت آنها در گزینش هدفها و وسایل آموزش و پرورش هستند.

فلسفه آموزش و پرورش در برقرار کردن اولویت های آموزشی و انتخاب آن چیزهایی که باید آموخته شوند نقش هماهنگ کننده دارد.

(نلر):

- معرفت نظام یافته در ارتباط با آموزش و پرورش را تجویز می کند.
- مقاصد و وسایل کلی فرایندهای تربیتی را توصیه می کند.
- مفاهیم اساسی تربیتی را روشن و هماهنگ می کند.

- متافیزیک و آموزش و پرورش
- معرفت شناسی و آموزش و پرورش
- ارزش شناسی و آموزش و پرورش
- منطق و آموزش و پرورش

بیشترین ارزش متافیزیک برای آموزش و پرورش این است که امکان بحث هوشیارانه درباره سؤالات و مسائلی را فراهم می آورد که برای آنها حداقل در زمان حال پاسخ های اثبات شده علمی نداریم .

دانشگاه پیام نور

معرفت شناسی و آموزش و پرورش

معرفت شناسی بخشی از فلسفه است که با منابع، انواع و چگونگی کسب معرفت سرو کار دارد.

آموزش و پرورش به طور وسیعی با اکتشاف و انتقال معرفت سروکار دارد، برای معلم داشتن توانایی ارزیابی زمینه های بدست آمده معرفت بشری بسیار مهم است.

تعریف ارزش شناسی :

مطالعه کلی ارزشها ، شامل

{ (الف) اخلاق

{ (ب) زیبایی شناسی

سه سؤال در مطالعه ارزشها مطرح می شود :

- آیا ارزشها عینی هستند یا ذهنی ؟
- آیا ارزشها ثابت هستند یا متغیر؟
- آیا ارزشها دارای سلسله مراتب هستند؟

تعریف اخلاق :

مطالعه رفتار و کردار آدمی در حوزه ارزشها ، علم اخلاق
نامیده می شود .

ارزشهای اخلاقی تعیین کننده درستی یا نادرستی عمل
هستند و رفتار شخص را توجیه یا رد می کنند .

تعریف زیبایی شناسی :

بررسی ارزشها در رابطه با زیبایی و هنر، زیبایی شناسی
نامیده می شود .

ارزشیابی این ارزشها فوق العاده مشکل است .

بیشتر مربیان بزرگ آموزش و پرورش را کشاندن آدمی
به سوی ارزشها می دانند .
آنان رشد منش و القاء ارزشهای مشخص را مهمتر از
تدریس مواد درسی “عقلانی” می دانند .

منطق ، یعنی علم درست اندیشیدن ، منظم فکر کردن
دو نوع استدلال منطقی وجود دارد :

- قیاس : از کل به جزء رسیدن است .
- استقراء : از جزء به کل رسیدن است .

در استقراء استنتاج هرگز مطلق نیست و تنها به
صورت احتمالی است .

برای رسیدن به هدفهای یادگیری مطلوب ، معلم باید از
توالی منطقی و منظم در ارائه موضوع های درسی پیروی
کند .

■ ایده آلیسم (Idealism)

■ رئالیسم (Realism)

■ پراگماتیسم (pragmatism)

از قدیمی ترین نظام های فلسفی غرب و ریشه
در تعالیم سقراط و افلاطون دارد.
به نظر ایده آلیست ها واقعیات ، تنها تصورات
ما از جهان و ذهن روحانی هستند که باید
به طور دائمی برای درک بهتر آن تلاش
کنیم .

- موضوع های ثابت و اجباری
- تفاوت های فردی در چارچوب موضوعات درسی مورد توجه قرار می گیرند .
- انتخاب اخلاقیات در موضوعات درسی
- توسعه فرهنگ
- سازمان موضوع درسی
- ارزشیابی یادگیرنده به صورت ذهنی است نه عینی

فلسفه رئالیسم از زمان ارسطو آغاز شده است .
رئالیست عقیده دارد که جهان و اجزاء آن به طور مستقل
از تصورات انسان وجود دارند و مطابق با قوانین ثابت
عمل می کنند.

این فلسفه بطور عینی با ماهیت واقعیت سر و کار دارد.

هدف غائی آموزش و پرورش ، عبارت است از هدایت یادگیرنده برای شناخت جهانی که در آن زندگی می کند، آن چنان که بتواند بر واقعیت ها تسلط یابد و به بهترین صورتی خود را با مجموعه ای از عناصر مادی و انسانی سازگار کند .

پراگماتیسم را پیرس آورد و ویلیام جیمز با بیان دقیق تر به آن اعتبار بخشید. و جان دیوئی فلسفه خود را بر پایه آن بنا کرد.

فکر اصلي پراگماتیسم :

برای تعیین معنای هر فکر و اندیشه ای آنرا در دنیای واقعی بکار ببر ، هر چه در عمل نتیجه داد معنای آن فکر و اندیشه خواهد بود .

- واقعیت تغییر
- ماهیت اجتماعی و زیستی انسان
- نسبی بودن ارزشها
- اهمیت دموکراسی بعنوان روش زندگی
- ارزش هوش نقاد در همه اعمال انسان

به نظر پراگماتیست ها، واقعیت به وسیله عمل متقابل انسان با محیط خویش بوجود می آید. و نمی توان اطمینان پیدا کرد که هر چیزی برای همیشه لا یتغیر خواهد ماند. به این اعتبار آموزش و پرورش نیز امر متغیر و پیوسته در جریان پیشرفت است.

- مبتنی بر فعالیتها و نیازهای اصیل یادگیرنده باشد .
- بایستی عینی و قابل تصور باشد .
- بایستی با اوضاع و احوال محیط شخص موافق باشد .

به نظر پراگماتیست ها آموزش و پرورش عملی طبیعی و الزامی است و باید به کودک زندگی در جمع و همکاری با آنها رایاموزد و آگاهانه خود را با نیازها و خواست های اجتماعی سازگار گرداند .

پراگماتیست ها عقیده دارند که :

- ارزشها متغیرند و مطابق با جامعه تغییر می کنند .
- ارزشها درست نما هستند و تحت شرایط مختلف ارزش های متفاوتی خواهند داشت .
- برخاسته از نیاز های جامعه و فرد هستند .
- پیامد هایی برای عموم دارند .
- ارزشها جهانی نیستند چون جوامع متفاوت از هم هستند .

در مکتب پراگماتیسم برای یادگیرنده باید هر گونه فرصت

یادگرفتن برای زیستن ، به طور همیاری و سازنده ، با سایر

انسانها داده شود .

بعلاوه همه افراد باید فرصت های مساوی برای تحصیل و

انتخاب شغل و کارهای زندگی خود داشته باشند .

به نظر پیروان پراگماتیسم ، دنیا و روابط انسان با محیط مادی و اجتماعی همواره در حال تغییر هستند و لازمه سازگاری برای زندگی موفقیت آمیز در چنین دنیائی داشتن نگرش تحلیل انتقادی و عکس العمل هوشی به بی ثباتی هاست .

■ نوع اطلاعات مورد لزوم درباره معرفت و دانش بشري

■ منابع موجود برای کسب اطلاعات یاد شده

■ موارد استفاده از اطلاعات بدست آمده

- اطلاعات درباره اصول متعارفه و موضوعه
- اطلاعات درباره معیارهای موضوع و محتوا
- اطلاعات درباره روشهای تنظیم معرفت برای مدرسه
- اطلاعات درباره انتخاب کتابهای درسی از نظر محتوای علمی
- اطلاعات درباره معیارهای تعیین توالی موضوع و محتوا

می توان از کتب متعدد رشته های متفاوت معرفت
بشری نگارش یافته و همچنین مجلات علمی ،
گزارش های تحقیقات و بررسی نتایج کنفرانسها
و توصیه های مطلعین بدست آورد .

از اطلاعات در انتخاب موضوع و محتوا برای طرح ریزی برنامه های درسی و آموزش ، در کارهای مربوطه به مراجعه به منابع و مراجع ، تهیه مواد و وسایل آموزشی استفاده می کنند .

برنامه های درسی مدارس مناسب با نیازهای کودکان و جوانان و جامعه و متناسب با تواناییها و رغبت آنان تنظیم شوند .

همچنین میان رشته های تحصیلی گوناگونی که عرضه و یا دانشجویان انتخاب میکنند هماهنگی وجود داشته باشد.

- ساخت و نظام آموزش و پرورش
- منابع و وسایل
- نتایج تحقیقات و نظریات افراد مطلع

برنامه ریزی آموزش و پرورش چیست و مراحل آن کدام است ؟

■ کومز :

کاربرد تجزیه و تحلیل منطقی در آموزش و پرورش

به

منظور افزایش کارآئی و تاثیر آن در رفع نیازهای

دانش

آموزان و جامعه می داند .

■ کارشناسان یونسکو :

برداستی است منطقی و علمی برای حل مسائل آموزشی

- مشخص کردن هدفهای آموزش و پرورش
- شناسائی وضع موجود آموزش و پرورش
- سنجیدن شقوق مختلف
- عملی کردن برنامه

- تعیین هدفهای کلی بر اساس تجزیه تحلیل اطلاعات
- طرح ریزی حیطه های برنامه درسی
- پیش بینی چگونگی اجرای برنامه ها
- طرح ریزی ارزشیابی از برنامه های درسی

عبارت از مجموعه فرصتها و فعالیتهای یادگیری طرح ریزی شده برای رسیدن به یک هدف کلی و مجموعه خرده هدفهای مربوط به آن است .
به عبارت دیگر یک برنامه درسی طرح ریزی شده کامل ،شامل مجموعه از حیطه های برنامه درسی است .

- در نظر گرفتن عوامل اساسی مربوط به حیطه معین
- مشخص کردن خرده هدف های یک حیطه
- مشخص کردن انواع فرصت های یادگیری ممکن
- تعیین طرح های درسی مناسب
- تهیه و تصریح اجزاء مقدماتی طرح
- پیش بینی شرایط و وسایل لازم برای پیاده کردن طرح

- انتخاب تجارب یادگیری که فرصت انجام نوع رفتار مورد نظر را بدهد .
- تعیین فعالیتهایی که دانش آموز از انجام آن احساس رضایت بکند .
- فعالیتهای بایستی در حیطه توانایی و امکان دانش آموز باشد .
- برای رسیدن به هدف بایستی از فعالیت های متعددی استفاده کرد .
- یک تجربه یادگیری معین بازده های متعددی ببار می آورد .

- طرح هایی که بر شایستگی های ویژه تاکید می کنند .
- طرح هایی که بر فعالیت ها و مسائل اجتماعی تاکید می کنند.
- طرح هایی که بر نیازها و علاقه های فردی تاکید می کنند .
- طرح هایی که بر موضوعهای درسی تاکید می کنند .

واژه دیسیپلین یعنی کسی که از دیگری یاد می گیرد .
دیسیپلین معرفت سازمان یافته مناسب برای آموزش است .

صفات دیسیپلین :

- ساده سازی تحلیلی
- هماهنگی ترکیبی
- پویایی

ضرورت نخستین برای تدریس موثر، ساده سازی است .
بطور کلی مفهوم بودن مبتنی بر کاهش اساسی در چند
گانگی برداشتهای ذهنی است که در معنا با احساس ها
و تصورات برخورد می کنند .
کودک تلفظ را از راه تقلید یاد می گیرد و بتدریج کلمه
را بکار می برد .

منظور از ترکیب ساختن کل های جدید ، و هماهنگی عناصر به صورت ساختارهای معنی دار مربوط به هم است .

هر دیسپلین یک ساختار ترکیبی از مفاهیم است که در آن تمیز تشابهات به وسیله تحلیل امکان یافته است .

دانشگاه پیام نور

پویایی :

منظور از پویایی قدرت راهبری به سوی فهمیدنی
های بعدی است .

یک دیسپلین شامل انگیزشی برای کشف است .
معانی آن تحریک ابتکار برای اکتشاف بیشتر است .

خط فاصل مشخصی میان معرفت سازمان یافته و سازمان نیافته وجود ندارد .

در یک طرف اطلاعات پراکنده و جدا از هم وجود دارند و

در طرف دیگر ساخت های نظریه ای با عناوین مشخص وجود دارند که به سهولت می توان آنرا بعنوان یک دیسپلین با معنای یاد شده تشخیص داد .

سازمان دادن محتوای برنامه و تنظیم فعالیتها و
تجارب

یادگیری مسأله بسیار مهم در تهیه و تنظیم و بهبود
برنامه های درسی است چون اثر زیادی در کار آئی
و

آموزش و تغییرات در رفتار یادگیرنده دارد .

هر اندازه که مبانی نظریه ای هر یک از اینها
یعنی
معرفت ، رشد و نمو و یادگیری ، نامناسب یا
متعارض یکدیگر باشند کار سازمان دادن برنامه به
همان اندازه مشکل تر است .

دانشگاه پیام نور

ملاکهای سازمان دادن محتوا :

- یادگیری تراکمی یا مداومت
- برقرار کردن توالی
- یگانگی

از نظر اسمیت ، استانلی ، شورس :

- از آسان شروع به مشکل ختم می شود .
- مبتنی بر یادگیری پیش نیازهاست .
- از کل به جزء میرسد .
- ترتیب زمانی است .

دانشگاه پیام نور

سازمان دادن محتوا برای یادگیری تراکمی:

مسأله یادگیری تراکمی یا مداومت عبارت از پیش بینی فرصت های پی در پی و مداوم برای تعمیق و گسترش معلومات و مهارتها بطور پیشرونده است .

یکی از روشهای جالب برای یکپارچه کردن یادگیری عبارت از تهیه و توسعه الگوهای سازگارتر تفکر در موضوع های گوناگون از طریق تاکید روی مفاهیم کلی است .

- برنامه درسی بیشتر از عناصر تشکیل دهنده آن به سوی غیر قابل انعطاف بودن گرایش پیدا می کند.
- فاقد رابطه مستقیم موضوع درسی سازمان یافته با مسائل و علاقه های یادگیرندگان هستند.

آموزش به مرحله اجرا در آوردن طرح برنامه درسی است که بطور معمول، شامل تدریس به معنای عمل متقابل شاگرد و معلم در چهارچوب قراردادهای مدرسه است .

چه کسانی باید در برنامه ریزی برای آموزش شرکت کنند ؟

- معلم یا معلمان
- یادگیرندگان
- مشاوران برنامه ریزی درسی، راهنمایان و مدیران

- طرح هایی که در راهنماهای برنامه تحصیلی موجود هستند .
- راهنماهای رسمی ویژه آموزش
- طرح های نوشته شده غیر رسمی
- طرح های درس روزانه
- طرح های نوشته نشده

- معلمان با آزادی و اختیار بیشتر با یادگیرندگان کار کنند .
- استفاده از انواع الگوهای آموزشی برای تدوین برنامه ها
- طرح های تهیه شده برای معلمان باید همراه با اشکال و توضیحات و فهرست منابع باشد .
- درگیر کردن دانش آموز و معلم در برنامه ریزی و یادگیری
- ارائه بازخورد ناشی از فعالیت های یادگیرندگان

به طور کلی ، ارزشیابی عبارت است از جمع آوری اطلاعات و استفاده از آنها برای تصمیم گیری است .

اندازه گیری نتایج فعالیتهای یادگیری

تعیین ارزش خود برنامه

داوری کردن درباره سازمان مدیریت

نقش های ارزشیابی

دانشگاه پیام نور

ارزشیابی تکوینی و نهائی :

ارزشیابی تکوینی :

خود برنامه و آموزش را مورد ارزیابی قرار داده و هدف آن مشارکت در اصلاح و بهبود طرح های آموزشی و پرورشی است .

ارزشیابی نهائی :

بازده آموزش را ، با این فرض که مطابق با برنامه پیشنهادی اجرا شده اندازه گیری می کند و هدفش تعیین اثربخشی برنامه ها و آموزش است .

- الگوی تایلر
- الگوی استیک
- الگوی پیشنهادی سیلور و الکساندر

به نظر وی ارزشیابی فرایند تعیین میزان تغییرات
مورد نظر
در الگوهای رفتاری یادگیرندگان بوسیله
تجارب
یادگیری و فعالیت های آموزشی تنظیم شده است .

به نظر تایلر ارزشیابی شامل دو نوع سنجش می باشد
یکی
در آغاز هر برنامه و دیگری در پایان آن ، تا بتوان
میزان
تغییرات را اندازه گرفت .

مراحل ارزشیابی از نظر تایلر :

- تعریف روشن هدفها
- تعیین موقعیت و فرصت بروز رفتار مورد نظر به دانش آموز
- بررسی و تعیین وسایل ارزشیابی
- آزمودن موقعیت های پیشنهاد شده
- تعیین وسیله ثبت یادداشت رفتار دانش آموزان در آزمون
- تعیین معیار برای ارزشیابی رفتارهای ثبت شده
- تعیین میزان عینی بودن شیوه نمره گذاری

دانشگاه پیام نور

الگوی استیک :

دو نوع ارزشیابی از نظر ایشان مد نظر است :

ارزشیابی رسمی :

مشمول بر استفاده از چک لیستها، مشاهدات ساخته و پرداخته بوسیله افراد ذیصلاح، همسنجی های کنترل شده و استفاده از تست های استاندارد شده است .

ارزشیابی غیر رسمی :

مشمول بر هدفهای ضمنی، مشاهدات اتفاقی، هنجارهای شهودی و داده های ذهنی است .

- شرایط پیشین (پیش از تدریس)
- تبادل (داد و ستد میان معلم و یادگیرندگان)
- بازده (نتایج حاصل از اجرا و فعالیتهای آموزشی و یادگیری)

به نظر آنان از آنجائی که برنامه درسی
مدارس جامع
و چند جانبی است ، ارزشیابی از برنامه نیز
لزوماً شامل
جوانب گوناگون آن خواهد بود .

مراحل ارزشیابی از هدفها :

- تحلیل داده های بدست آمده از منابع اصلی تعیین هدفها
- بیان یک فلسفه آموزش و پرورش
- تلفیق نظریات و داوریهای افراد ذیصلاح
- تعیین وفاق هدفها با پیشرفتهای تحصیلی
- جمع آوری داوریهای افراد ذیصلاح
- ارائه شواهد و اطلاعات بدست آمده به تصمیم گیرندگان

- خرده هدفهای تعیین شده برای درس معین
- مفاهیم و تعمیم هایی که آن درس تهیه می کند .
- مقایسه محتوای قبلی با محتوای فعلی همان درس و با دروس همنام سالهای قبل و بعد و با سایر دروس مربوط در یک رشته
- مناسب بودن محتوا برای یادگیرندگان

- اطلاعات درباره شایستگی ها ، تواناییها
- اطلاعات درباره وضعیت رشدی
- استفاده از شواهد
- درباره ماهیت و ویژگی انگیزش یادگیرنده
- درباره ماهیت جامعه ، اخلاق ، محیط فرهنگی

“استیک” آنرا آموزش و تدریس می داند و معتقد
است که نه

تنها اطلاعات درباره عمل متقابل معلم و شاگرد در
کلاس

درس ، برنامه ریز و معلم را توانا می سازد بلکه
خود فرایند

نقش اساسی را در رسیدن به بیشتر هدفهای
آموزشی را ایفا

موفق باشید .

می کند.